

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

1

Кабінет Міністрів України своїм **розпорядженням від 27.05.2015 № 662** схвалив **Стратегію підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки** (далі – Стратегія), розділом IV якої визначена **стратегія реструктуризації** деяких суб'єктів господарювання, відповідно до якої державні унітарні підприємства, які виконують переважно комерційні функції, повинні бути перетворені у державні акціонерні товариства, що сприятиме **впровадженню культури акціонерного управління**, у тому числі розмежуванню державних функцій з управління об'єктами державної власності і регуляторних функцій, **впровадженню потужного корпоративного управління** та удосконаленню порядку підзвітності керівництва.

- 1) Після перетворення державних унітарних комерційних підприємств у державні акціонерні товариства
- 2) **подальше підвищення ефективності** суб'єктів господарювання передбачається досягнути шляхом впровадження засад корпоративного управління згідно зі Стратегією.

2

Проведення структурної перебудови та забезпечення розвитку інституційної спроможності ОПК, зокрема, шляхом проведення корпоратизації та запровадження моделі корпоративного управління підприємствами передбачено також **Стратегією розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року**, схваленою **розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 №442-р**.

3

Відповідно до **Основних засад впровадження політики власності щодо суб'єктів господарювання державного сектору економіки**,

затверджених розпорядженням 10.10.2018 Кабінетом Міністрів України (??), суб'єкти господарювання мають здійснювати свою комерційну діяльність у відповідності до загальних положень діяльності недержавних суб'єктів господарювання, на конкурентних умовах та за комерційними принципами.

Держава вживає заходів щодо перетворення державних унітарних підприємств в акціонерні товариства, 100% акцій яких належить державі.

Особливо важливі для економіки України підприємства **мають бути перетворені з державних унітарних підприємств в акціонерні товариства, 100% акцій яких належить державі. (??)**

4-1

Підпунктом «б» пункту 1 **Указу Президента України від 08.11.2019 №837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави»** Кабінету Міністрів України доручено вжити заходів стосовно запровадження та забезпечення відповідності **стандартам (в ориг ОЕСР - звід принципів, що мають рекомендаційний характер) корпоративного управління**, затвердженим Організацією економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР), **на найбільших десяти державних підприємствах.**

4-2

На засіданні **Кабінету Міністрів України 18 грудня 2019** року був підтриманий розроблений Мінекономіки **план заходів щодо приведення системи управління у найбільших особливо важливих для економіки суб'єктах господарювання, у тому числі у Державному концерні «Укроборонпром»** (далі – Концерн, ДК «Укроборонпром»), **у відповідність із стандартами корпоративного управління ОЕСР. (??)**

Також суб'єктам управління об'єктами державної власності, у тому числі Концерну, доручено забезпечити впровадження стандартів корпоративного управління ОЕСР, розроблення та затвердження політики власності щодо інших особливо важливих для економіки суб'єктів господарювання.

5

Крім того, **Указом Президента України від 27.02.2020 №59/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 лютого 2020 року «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки»** Кабінету Міністрів України доручено подати законопроекти щодо особливостей **перетворення державних унітарних комерційних підприємств ОПК в акціонерні**

товариства та їх приватизації; фінансового оздоровлення та підтримки підприємств ОПК.

На реалізацію вищезазначених документів з метою запровадження корпоративної моделі управління об'єктами державної власності в ОПК Концерном розроблено проєкт Закону України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності» (далі – проєкт акта), який має на меті врегулювати процедурні питання реформування Концерну та його учасників, а також вирішити проблемні питання, які виникнуть в процесі такого реформування.

2. Ціль та завдання законопроекту

Проєкт акта розроблено з метою визначення особливостей правового, економічного та організаційного регулювання:

- 1) перетворення Державного концерну «Укроборонпром» (далі – Концерн, ДК «Укроборонпром») в акціонерне товариство,
- 2) державних унітарних підприємств, у тому числі казенних підприємств, що входять до складу Концерну, – в господарські товариства, управління і розпорядження їх майном, а також
- 3) запровадження корпоративної моделі управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі (далі – ОПК).

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Проєктом акта врегульовано проведення реформування Концерну та його учасників у три етапи.

Перший етап реформування передбачає підготовку учасників Концерну до реорганізації та перетворення Концерну на акціонерне товариство

Норми законопроекту, якими врегульовано цей етап, направлені на забезпечення здійснення заходів з розпорядження майном в контурі Концерну, які дозволять створити відповідну структуру та матеріально-технічну базу державних підприємств, необхідні для подальшої успішної корпоратизації.

На цьому етапі норми законопроекту, зокрема, передбачають:

- **передачу між учасниками за спрощеною процедурою майна**

(основних засобів, майна, створеного в результаті виконання державного оборонного замовлення (далі – ДОЗ), товарів, продукції, виробничих запасів, об'єктів права інтелектуальної власності тощо), а також контрактів за ДОЗ, програм підвищення обороноздатності і безпеки держави, інших договорів, обслуговування пов'язаних кредитів, порук, гарантій (контргарантій) та отримання інших фінансових послуг;

- вивільнення обтяженого майна учасників Концерну та господарських товариств, управління корпоративними правами держави щодо яких передано Концерну, (у т.ч. у процедурі банкрутства) для можливості його переміщення до учасників Концерну, які будуть реорганізовані у господарські товариства на другому етапі. **З метою захисту прав кредиторів проєктом акта передбачається процедура заміни обтяженого майна іншим рівноцінним майном;**

- по завершенні – передача єдиних майнових комплексів учасників Концерну та пакетів акцій господарських товариств, управління корпоративними правами держави щодо яких передано Концерну, які не задіяні у виконанні ДОЗ та виробничій діяльності, Фонду державного майна України.

На даному етапі ДК «Укроборонпром» залишається уповноваженим суб'єктом господарювання з управління об'єктами державної власності в ОПК до моменту його перетворення на акціонерне товариство, з урахуванням змін, які вносяться до Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі»:

1) деталізація повноважень Концерну щодо управління корпоративними правами держави (правами учасника) стосовно пакетів акцій (часток), що належать державі у статутних капіталах господарських товариств, повноваження щодо управління корпоративними правами держави щодо яких передані Концерну, господарських товариств, пакети акцій яких належать або перебувають в управлінні Концерну, господарських товариств, створених за участю Концерну;

2) Наглядова рада Концерну складається з 7 членів, 4 з яких є представниками держави, а 3 є незалежними; строк повноважень Наглядової ради становить 3 роки;

3) члени Наглядової ради Концерну працюватимуть на умовах цивільно-правових договорів. Розмір **винагороди членів Наглядової ради визначатиметься на основі чистого річного доходу** учасників Концерну за даними річної зведеної (консолідованої) звітності;

4) до компетенції Наглядової ради належатиме затвердження стратегії розвитку, напрямів діяльності Концерну та його учасників згідно із затвердженою політикою власності, здійснення контролю за реалізацією заходів з упровадження систем корпоративного управління на учасниках Концерну, обрання, призначення та припинення повноважень, відсторонення генерального директора Концерну;

5) учасники Концерну мають право за попереднім погодженням з Концерном бути засновниками/учасниками господарських товариств;

6) Концерн наділяється правом делегувати своєму учаснику окремі функції з управління майном в ОПК з метою посилення координації підприємств, що будуть реорганізовані.

На першому етапі також передбачається перетворення Державного концерну «Укроборонпром» на акціонерне товариство (АТ), яке включатиме наступні дії:

- прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про перетворення Концерну на АТ та делегування повноважень по здійсненню заходів з такого перетворення від Кабінету Міністрів України до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику (на сьогодні ці функції виконує Мінстратегпром);
- затвердження Кабінетом Міністрів України складу комісії з припинення Концерну, передавального акту, акту оцінки майна, акту приймання-передавання майна до статутного капіталу.
- затвердження Кабінетом Міністрів України статуту АТ, визначення Мінстратегпрому органом, який буде управляти корпоративними правами держави у статутному капіталі АТ та виконувати функції загальних зборів -вищого органу АТ.
- визначення та затвердження Кабінетом Міністрів України або Мінстратегпромом членів Наглядової ради АТ.
- прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про випуск акцій АТ.

Проектом акта передбачаються такі **особливості правового статусу та діяльності акціонерного товариства**:

- засновником та єдиним акціонером акціонерного товариства, утвореного в результаті перетворення Концерну, є держава в особі Кабінету Міністрів України;
- органами управління акціонерного товариства є: загальні збори, наглядова рада та виконавчий орган акціонерного товариства. Функції

Загальних зборів виконує Кабінет Міністрів України або визначений ним центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику. Склад Наглядової ради визначається статутом акціонерного товариства. До складу Наглядової ради включаються незалежні члени, кількість яких повинна становити не менше однієї третини членів Наглядової ради;

- акціонерне товариство спрямовує 30% чистого прибутку на виплату дивідендів до Державного бюджету України на підставі рішення Загальних зборів акціонерного товариства у строк не пізніше 1 вересня року, що настає за звітним.

З метою забезпечення фінансування процесу реформування проектом акта передбачається звільнення Концерну та утвореного на його базі акціонерного товариства строком на 3 роки від сплати частини чистого прибутку (дивідендів) до Державного бюджету України з прибутку, який виник в результаті сплати Концерну його учасниками або господарськими товариствами внесків (дивідендів), за умови використання Концерном (акціонерним товариством) цих коштів для поповнення статутних капіталів його учасників з метою забезпечення їх фінансового оздоровлення, погашення їх заборгованостей, розвитку і модернізації виробництва, фінансування науково-технічних розробок, забезпечення їх інноваційної діяльності або забезпечення умов для проведення заходів з їх перетворення на господарські товариства, або спрямування цих коштів до фондів інвестиційного, інноваційного розвитку.

Другий етап реформування передбачає утворення галузевих бізнес-об'єднань (ГБО) в організаційно-правовій формі акціонерних товариств, а також утворення господарських товариств на базі підприємств, включених до складу Державного концерну «Укроборонпром».

Управління корпоративними правами (частками у статутному капіталі) стосовно ГБО здійснюватиме акціонерне товариство, утворене на базі Концерну.

До статутних капіталів ГБО будуть передані пакети акцій (частки у статутному капіталі) господарських товариств, утворених на базі державних (казенних) підприємств ОПК за напрямом діяльності, відносно яких ГБО виконуватимуть функції акціонера.

Нормами законопроекту визначається порядок та особливості утворення господарського товариства в ОПК, обмеження в діяльності підприємства в процесі його припинення шляхом перетворення, порядок

формування статутного капіталу господарського товариства та особливості функціонування.

(Третій етап -?)

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Господарський кодекс України, Земельний кодекс України, Кодекс України з процедур банкрутства, Закон України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі», Закон України «Про управління об'єктами державної власності», Закон України «Про захист економічної конкуренції», Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», Закон України «Про акціонерні товариства», Закон України «Про виконавче провадження».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття цього Закону **не потребуватиме** додаткових видатків із Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Реалізація акта **не впливає** на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Проект акта підлягає погодженню з Міністерством юстиції України, Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Фондом державного майна України.

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних

свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації, стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації акта.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, сфери наукової та науково-технічної діяльності. Проект акта не виносився на громадське обговорення.

Народні депутати України